

Grāmata un sabiedrība
Latvijā līdz 1945. gadam

Starptautiska zinātniska konference

GRĀMATA UN SABIEDRĪBA LATVIJĀ LĪDZ 1945. GADAM

Latvijas Nacionālā bibliotēka
2016. gada 24. – 25. novembris

Konference ir veltīta Latvijas Nacionālās bibliotēkas ilggadējam darbiniekam, izcilajam grāmatniecības un literatūras vēsturniekam Aleksejam Apīnim (1926–2004), kura profesionalitāte un zinātniskās domas kritēriji būtiski ietekmējuši bibliotēkas intelektuālo gaisotni. Viņš licis pamatus arī Letonikas krājuma saglabāšanai un attīstībai.

Starptautiska zinātniska konference
Grāmata un sabiedrība Latvijā līdz 1945. gadam

Programma

Ceturtdiena, 24. novembris
9.00–10.00 Dalībnieku reģistrācija. 1. stāva vestibils

Konferences atklāšana

Ziedoņa zāle, 1. stāvs

10.00–10.40 Latvijas Republikas kultūras ministres Daces Melbārdes uzruna
Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktora Andra Vilka uzruna
Alekseja Apīņa stāstījums par Piebalgas novada vēsturi, Ārņu dzimtas
mājām un hernhūtismu: videoieraksts

Plenārsēde

Ziedoņa zāle, 1. stāvs

Sēdes vadītājs Viesturs Zanders

10.40–11.10 *Lilija Limane*. Alekseja Apīņa zinātniskās pētniecības virzieni un metodes

11.10–11.40 *Māra Grudule*. Augšup pa lejupejošām kāpnēm: literatūrvēsturnieks 21. gadsimtā

11.40–12.10 *Esko Hekli (Esko Häkli)*. Johana Albrehta fon Korfa bibliotēka. 1697–1766

12.10–12.20 Kafijas pauze. Konferenču centra vestibils, –1. stāvs

I sekcija. Grāmatniecības vēstures pētījumi: 1. sēde

Konferenču centrs, -1. stāvs

Sēdes vadītāja Sandra Okuņeva

12.20–12.50 *Iveta Leitāne*. Ebreju grāmata Latvijā līdz 1869. gadam

12.50–13.20 *Daina Gavare*. Kurzemes literatūras un mākslas biedrības zinātniskā darbība un tās atspoguļojums biedrības izdotajos rakstos – dabaszinātņu pētniecības un attīstības pirmsākumi Latvijā

13.20–13.50 *Sandra Okuņeva*. Bērns Ernesta Dinsberga dzejas grāmatā „Puķu pušķis” (1873)

II sekcija. Grāmatu krājumi un bibliotēkas līdz 20. gadsimta sākumam

Ziedoņa zāle, 1. stāvs

Sēdes vadītāja Kristīne Zaļuma

12.20–12.50 *Alma Brazjūniene (Alma Braziūnienė)*. Privātās muižnieku bibliotēkas Lietuvas Dižkunigaitijā (no 16. līdz 18. gs.) un to izpēte

12.50–13.20 *Kristīne Zaļuma*. Vidzemes muižu bibliotēku vēsturiskie portreti (18. gs.–20. gs. sākums)

13.20–13.50 *Kristofs Didjē (Christophe Didier)*. Kēnigsberga Strasbūrā: grāmatu dāvinājums kļūst par atmiņas glabātāju

13.50–14.50 Pusdienas

III sekcija. Grāmatniecības vēstures pētījumi: 2. sēde

Ziedoņa zāle, 1. stāvs

Sēdes vadītājs Tīu Reimo (*Tiiu Reimo*)

14.50–15.20 *Tīu Reimo (Tiiu Reimo)*. Retrospektīvā nacionālā svešvalodu grāmatu bibliogrāfija līdz 1830. gadam Igaunijā kā ceļojošās „Res Publica Literatorum” mantojums

15.20–15.50 *Aile Meldre (Aile Möldre)*. Grāmatu izdošanas kaislība: grāmatizdevēji Igaunijā no 1918. gada līdz 1940. gadam

15.50–16.20 *Viesturs Zanders*. Latvijas Republikas (1918–1940) grāmatniecības izpētes bāze Latvijas Nacionālajā arhīvā

16.20–16.30 Kafijas pauze. Konferenču centra vestibils, –1. stāvs

16.30–17.00 *Gunta Jaunmuktāne*. „...grāmata bija un ir vienmēr palikusi mana politika” – grāmatizdevējs Oskars Jēpe (1875–1951)

17.00–17.30 *Artis Ērglis*. Iespiedgrafikas dižgars. Rihards Zariņš poligrāfista acīm

IV sekcija. Grāmatu krājumi un bibliotēkas 20. gadsimtā

Konferenču centrs, -1. stāvs

Sēdes vadītāja Jana Dreimane

14.50–15.20 *Indulis Zvirgzdiņš*. Autors cietumā, grāmata aizliegta: Jānis Kroders „Kā savilkās mākoņi pār Baltijas ciemiem”

- 15.20–15.50 *Vēsma Klūga*. Latvijas Universitātes Bibliotēkas krājuma kolekcijas „Pirmspadomju perioda grāmatas latviešu valodā” raksturojums
- 15.50–16.20 *Iлга Mantiniece*. Privātpersonu un institūciju vēsturiskie grāmatu krājumi Latvijas Universitātes Bibliotēkā
- 16.20–16.30 Kafijas pauze. Konferenču centra vestibils, –1. stāvs
- 16.30–17.00 *Jana Dreimane*. Valsts bibliotēkas darbinieku ieguldījums Latvijas Bibliotekāru biedrības attīstībā (1923–1940)
- 17.00–17.30 *Jānis Kalnačs*. Grāmatas kā „bezsaimeņa manta” (1944–1945)
- 17.30–20.00 Saviesīga muzikāla pēcpusdiena 11. stāvā

Piektdiena, 25. novembris

I sekcija. 15.–17. gadsimta grāmatniecības un literatūras mantojums

Ziedoņa zāle, 1. stāvs

Sēdes vadītāja Laura Kreigere–Liepiņa

- 9.30–10.00 *Andris Levāns*. Pasaule lappusēs. Martina no Tropavas hronikas Rīgas rokraksts un lasīšanas pieredze 15. gadsimta nogalē
- 10.00–10.30 *Laura Kreigere–Liepiņa*. Cilvēki–monstri un zīmes Rīgas humānista Daniela Hermaņa (1543–1601) poēmā „De monstroso partu” („Par monstra dzimšanu”)
- 10.30–11.00 *Renāte Berga*. Hermanis Samsons un Rīgas Akadēmiskās ģimnāzijas disertācijas
- 11.00–11.30 *Anna Strode*. Tipogrāfs Gerhards Šrēders un latīņu okazionālā dzeja

II sekcija. Rokrakstu grāmatniecība un brāļu draudžu literatūra

Konferenču centrs, –1. stāvs

Sēdes vadītāja Beata Paškevica

- 9.30–10.00 *Edgars Ceske*. Latviešu brāļu draudžu 18. gadsimta beigu un 19. gadsimta pirmās puses rokraksta literatūras vēsturiskie sacerējumi Rietumeiropas kultūrkontekstā: idejas, prototipi, transformācija
- 10.00–10.30 *Ella Buceniece*. G. H. Loskīls un viņa „Garīgas dziesmas Dievam par godu un slavu”: dzimumu, nacionālās un sociālās identitātes apziņas jautājumu pieteikumi
- 10.30–11.00 *Beata Paškevica*. Cēsu prāvesta Heinriha Baumaņa atstātais hernhūtiskais mantojums Latvijas kultūrvēsturē
- 11.00–11.30 *Juris Prikulis*. J. A. Maskova grāmatas par brīvo latviešu tiesībām 18. gadsimtā kontekstuālie pētniecības aspekti

11.30–11.45 Kafijas pauze. Konferenču centra vestibils, –1. stāvs

III sekcija. Latgales grāmatu un rokrakstu kultūras mantojums

Konferenču centrs, –1. stāvs

Sēdes vadītāja Lilija Limane

- 11.45–12.15 *Mārtiņš Boiko*. Jezuītu lauku misiju grāmatas un latgaliešu tradicionālā mūzika
- 12.15–12.45 *Skaidrīte Kalvāne*. Par dažiem nepazīstamiem katoļu manuskriptiem latgaliešu valodā
- 12.45–13.15 *Lidija Leikuma*. Vēlreiz par „strupay un skaydri” sarakstīto J. Akeleviča bišu audzēšanas grāmatu (1832)
- 13.15–13.45 *Iлга Šuplinska*. Latgales Kultūras centra izdevniecības sarakste 20. gs. 90. gados

IV sekcija. Grāmatniecības un literatūrzinātnes saskarjomas

Ziedoņa zāle, 1. stāvs

Sēdes vadītāja Ināra Klekere

11.45–12.15 *Zigrīda Frīde*. Daži grāmatniecības vēstures aspekti latviešu literatūrzinātnes kontekstos

12.15–12.45 *Ināra Klekere*. Franču revolūcija: atstarojumi un apjēgumi latviešu literatūrā (1789 – 1819)

12.45–13.15 *Pauls Daija*. Latviešu lasītāju publikas veidošanās: 19. gadsimta pirmās puses piemērs

13.15–13.45 *Astra Šmite*. Par Olgas Resneviņas Sinjorelli saraksti ar Raini un Aspaziju

13.45–14.15 *Andrejs Veisbergs*. Tulkotās literatūras grāmatas 1918–1944 (avotvalodas, kvalitāte, apjomi un tendences)

14.15–15.15 Pusdienas

V sekcija. Grāmatniecība un ikonogrāfija

Konferenču centrs, -1. stāvs

Sēdes vadītāja Elita Grosmane

15.15–15.45 *Tomašs Ježs (Tomasz Jeż)*. Jezuītu mūzikas repertuārs Polijas–Lietuvas ūnijā (1565–1773)

15.45–16.15 *Aija Taimiņa*. Par 1612. gada Rīgas panorāmu un tās „iedzīvotājiem”: tēlu un ideju pārnese

16.15–16.45 *Elita Grosmane*. Viduslaiku miniatūra „Krustā sistais ar Mariju un Jāni” no *Missale Rigense*

16.45–17.00 Kafijas pauze. Konferenču centra vestibils, -1. stāvs

17.00–17.30 *Kšištofs Tolkačevskis (Kšištof Tolkačevski)*. Lasot kapakmeņu uzrakstus 19. gadsimtā: teorētiska pieeja

17.30–18.00 *Tālis Pumpuriņš*. Ievērojams grafisko portretu kolekcionārs Aleksandrs Hasings: ieskats dzimtas vēsturē Cēsīs un Pēterburgā

18.00–18.30 *Silvija Grosa*. Grāmatizdevēju nami 20. gs. sākuma Rīgas arhitektūrā

18.30 Konferences noslēgums. Konferenču centrs, -1. stāvs

Konferences darba valodas: latviešu, angļu, vācu. Sēdēm tulkojums latviešu un angļu valodā

Konferenci organizē: Latvijas Nacionālā bibliotēka

Konferenci atbalsta: Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Valsts Kultūrkapitāla fonds, Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts

Norises vieta: Latvijas Nacionālā bibliotēka, Mūkusalas iela 3, Rīga, LV-1423